

NOTA BREU

Sobre la presència d'*Acrotrichis (Acrotrichis) intermedia* (Gillmeister, 1845), a la península Ibèrica (Coleoptera: Ptiliidae: Acrotrichinae)**About the presence of *Acrotrichis (Acrotrichis) intermedia* (Gillmeister, 1845), in the Iberian Peninsula (Coleoptera: Ptiliidae: Acrotrichinae)**

Amador Viñolas* & Josep Muñoz-Batet*

* Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Laboratori de Natura. Col·lecció d'artròpodes. Passeig Picasso s/n. 08003 Barcelona.

Correspondència autor: Amador Viñolas. A/e: av.rodama@gmail.com

Rebut: 27.10.2015. Acceptat: 01.11.2015. Publicat: 30.11.2015

En la revisió de les espècies de la família Ptiliidae presents a la Península Ibèrica, s'ha localitzat una nombrosa sèrie d'exemplars pertanyents a *Acrotrichis (Acrotrichis) intermedia* (Gillmeister, 1845). Aquesta espècie no estava citada de l'àrea peninsular en el Catàleg Paleàrtic (Johnson, 2004), encara que hi havia una antiga cita de Barcelona (Codina). La seva distribució holàrtica feia molt dubtosa la seva absència a la Península. Hem de tenir en compte que no s'ha realitzat cap treball de revisió sobre les espècies de la família que habiten l'àrea peninsular. Amb els exemplars recollits en diferents projectes de biodiversitat a Catalunya podem confirmar la seva presència a les províncies de Barcelona, Girona i Lleida, àrea que segurament es veurà ampliada amb noves prospeccions en altres llocs de la Península, com és el cas de *Smicrus filicornis* Fairmaire & Laboulbène, 1855, citat per primera vegada de Portugal i nou per l'àrea peninsular (Silva *et al*, 2009).

Es donen les seves principals característiques externes, les de l'edeagus i espermateca, així com la seva distribució i biologia.

Acrotrichis (Acrotrichis) intermedia* (Gillmeister, 1845)Trichopteryx intermedia* Gillmeister, 1845: 45*Aerotrachis carpathica* A. Fleischer, 1923: 88*Trichopteryx suffocata* Haliday, 1855: 123**Material estudiat**

26 ex., etiquetats: 1 ♀ «16-VII-1996, Requesens, L'Albera, Girona, J. Muñoz leg.» (Parany de llum UV); 24 ♂♀ «28-VI-2008, Fontmartina, Fogars de Montclús, Barcelona, 31TDG5223, 952 m, A. Viñolas leg.» (Berlese *in situ*); 1 ♀ «11-VII-2010, riu de Cadí, Cava, Lleida, 31TCG8585, 1230 m, A. Viñolas leg.» (Berlese *in situ*). Tots els exemplars estan dipositats en la col·lecció d'A. Viñolas.

Longitud d'1,0 a 1,1 mm, del cap a l'apex dels èlitres. Cos lleugerament brillant i de color negrós una mica rogent; antenes, potes i el marge apical dels elitres groc rogent, més o menys fosc; superfície amb la pubescència curta però densa i de color groguenc (Fig. 1). Cap amb la puntuació fina i

dispersa. Antenes amb els artells tercer al vuitè proporcionalment molt llargs. Protòrax amb el marge lateral en línia subrecta i lleugerament corbat en el quart basal. Èlitres dei-

Fig. 1. Habitus d'*Acrotrichis intermedia* (Gillmeister, 1845) de Fontmartina, Fogars de Montclús, Barcelona. Escala = 0,4 mm.

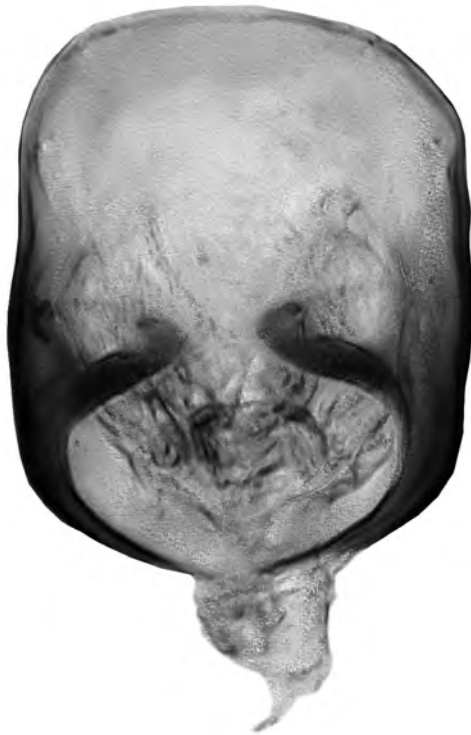

Fig. 2. Edeagus d'*Acrotrichis intermedia* (Gillmeister, 1845). Escala = 0,05 mm.

Fig. 3. Espermateca d'*Acrotrichis intermedia* (Gillmeister, 1845). Escala = 0,05 mm.

xant al descobert el pigidi, aquest amb tres petites dents, una central i dues laterals, situades en la vora externa (Besuchet, 1971; DKF, 2015). Es una de les espècies paleàrtiques més grans del gènere.

Edeagus molt simple sense paràmers (Fig. 2), els marges de contorn subrecte i regularment corbat a l'apex, amb dues petites setes situades a la part superior dels marges laterals (Besuchet, 1971; Sörenson & Růžička, 2001; DKF, 2015).

Espermateca molt gran (Fig. 3), amb el conducte proporcionalment molt gruixut i acabat en corba (Besuchet, 1971; Sörenson & Růžička, 2001; DKF, 2015).

Espècie molt similar a *A. rosskotheni* Sundt, 1971, de la qual se separa per la conformació del edeagus amb els marges laterals amb la part apical sinuada i sobre tot per la espermateca molt menys desenvolupada i el conducte més estret en *A. rosskotheni* (Sörenson & Růžička, 2001). Aquesta espècie també està present a la Península.

Distribució

Espècie d'àmplia distribució europea, Johnson (2004) la cita de: Alemanya, Àustria, Azerbaidjan, Bèlgica, Bielorússia, Bulgària, Dinamarca, Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, França, Finlàndia, Gran Bretanya, Hongria, Irlanda, Itàlia, Letònia, Lituània, Noruega, Països Baixos, Polònia, República Txeca, Romania, Rússia europea, Suècia, Suïssa i Ucraïna. També coneguda de la regió Neàrtica (Bousquet, 1991; Johnson, 2004; Sörenson, 2011).

No contemplada de l'àrea peninsular en el catàleg paleàrtic (Johnson, 2004), encara que Fuente (1925) la cita dels

Pirineus orientals francesos i de Barcelona (Codina leg.). Amb els exemplars estudiats confirmem la seva presència als Pirineus catalans i al Montseny (Barcelona (Fogars de Montclús), Girona (Requesens) i Lleida (Cava)).

Biologia

Les espècies del gènere es troben en hàbitats humits amb matèria en descomposició, com la fusta podrida, la femta de mamíferes, els fongs en descomposició, les algues en descomposició, la fullaraca dels boscos i en la descomposició orgànica (fems i carronya). Són principalment micetòfags alimentant-se d'hifes i espores dels fongs i d'altra matèria orgànica associada. Tant les larves com els adults tenen el mateix regim alimentari, i se'ls pot trobar junts en el mateix nínxol (Majka & Sörenson, 2010).

Agraïments

A Daniel Guinart i Narcís Vicens, biòlegs del Parc Natural del Montseny les facilitats i ajudes ofertes per al desenvolupament del projecte «Biodiversitat de coleòpters en el Parc Natural del Montseny com a indicadors de l'estat dels boscos». A Bertomeu Borràs director del Paratge de Interès Nacional de l'Albera les facilitats ofertes per poder realitzar l'estudi de biodiversitat dels coleòpters de l'àrea protegida. A Jordi García Petit i Ramon Martínez, director i biòleg res-

pectivament, del Parc Natural del Cadí-Moixeró les facilitats ofertes i la seva col·laboració en la realització del estudi sobre la biodiversitat de coleòpters en el Parc Natural.

Bibliografia

- BESUCHET, C. 1971. *Ptiliidae*. P. 311-342. In: Die Käfer Mitteleuropas. Band 3. Freude, H., Harde, K. W. & Loshe, G. A. (eds.). Goecke & Evers. Krefeld. 365 p.
- BOUSQUET, Y. (Ed.). 1991. *Checklist of beetles of Canada and Alaska*. Minister of Supply and Services Canada. Ottawa. 430 p.
- DKF (DIE KÄFER EUROPAS). 2015. Coleoptera. Ptiliidae. <<http://www.coleo-net.de/coleo/texte/acrotrichis.htm#intermedia>> [consultada el 16-10-2015].
- FLEISCHER, A. Nový druh *Aerotrachis* Motsch. = *Trichopterix* Kirby. (Jménem *Trichopterix* jest již od r. 1816 pojmenován rod motýlů). *Časopis Československé Společnosti Entomologické*, 20: 88.
- FUENTE, J. M. DE LA, 1925. Catálogo sistemático-geográfico de los Coleópteros observados en la Península Ibérica, Pirineos propiamente dichos y Baleares. *Boletín de la Sociedad Entomológica de España*, 8: 41-56.
- GILLMEISTER, C. J. F. 1845. *Trichopterygia, Beschreibung und Abbildung der haarflügeligen Käfer*. Deutschlands Insecten. Bd. 17. Jacob Sturm. Nürnberg. 98 p. + 9 pl.
- JOHNSON, C. 2004. *Ptiliidae*. P. 122-131. In: Löbl, I. & Smetana, A. (eds.). *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*, Vol. 2. Apollo Books. Stenstrup. 942 p.
- HALIDAY, A. H. 1855. Entomological remarks. Enumeration of the Irish species of Trichopterygidae. *The Natural History Review*, 2: 116-124 + pl. 3.
- MAJKA, C. G. & SÖRENSSON, M. 2010. *Featherwing beetles (Coleoptera: Ptiliidae) of the Atlantic Maritime Ecozone*. In: *Assessment of Species Diversity in the Atlantic Maritime Ecozone*. McAlpine, D. F. & Smith, M. I. (eds.). NRC Research Press. Ottawa. Canada. P. 433-438.
- SILVA, I. DE F., BOIEIRO, M., MARTINS DA SILVA, P. & SERRANO, A. R. M. 2009. First records of *Smicrus filicornis* Fairmaire & Laboulbène, 1855 for the Iberian Feather-Winged Beetle fauna (Coleoptera, Ptiliidae). *Graellsia*, 59 (1): 65-66.
- SÖRENSSON, M. 2011. The Ptiliidae of Sardinia – new records, distribution and zoogeography, with a checklist of Italian species (Coleoptera). n: Nardi G., Whitmore D., Bardiani M., Birtele D., Mason F., Spada L. & Cerretti P. (eds), *Biodiversity of Marganai and Montimannu (Sardinia). Research in the framework of the ICP Forests network. Conservazione Habitat Invertebrati*, 5: 313-329.
- SÖRENSSON, M. & RŮŽIČKA, J. 2001. New records of Ptiliidae (Coleoptera) from the Czech Republic. *Klapalckiana*, 37: 261-265.